

*dr Małgorzata Gasz*¹

Katedra Mikroekonomii
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Dysproporcje w zakresie rozwoju innowacyjności w państwach Unii Europejskiej

WSTĘP

W dłuższym horyzoncie czasowym, zarówno rozwój, jak i konkurencyjność danej gospodarki są w znacznym stopniu związane z podnoszeniem stopnia jej innowacyjności. Stąd priorytetem polityki gospodarczej Unii Europejskiej jest poprawa konkurencyjności gospodarki europejskiej poprzez wzrost jej potencjału innowacyjnego. Działalność badawczo-rozwojowa przekładająca się na wzrost potencjału gospodarki oraz korzyści dla społeczeństwa stanowiąc ma podstawę wzrostu zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Celem artykułu jest analiza zmian i próba oceny wybranych parametrów pozwalających ocenić potencjał innowacyjny państw UE oraz polskiej gospodarki na tle wyników osiągniętych w tej dziedzinie przez inne kraje. Zdaniem autorki dotychczasowe tempo zmian sumarycznego wskaźnika innowacyjności każe wątpić w realną możliwość osiągnięcia założonego przez Komisję Europejską celu, jakim jest osiągnięcie w skali całej Unii wydatków na B+R na poziomie 3% PKB. W przypadku Polski, pomimo wprowadzenia wielu nowych rozwiązań instytucjonalnych oraz wzrostu świadomości proinnowacyjnej wśród polskich przedsiębiorców, wyników, jakie nasz kraj osiągnął w dziedzinie innowacji w ostatnich latach nie można uznać za spektakularne. W efekcie czego przepaść innowacyjna, jaka dzieli Polskę od innych państw UE nadal jest znacząca. Według założeń, jakie Komisja Europejska przyjęła wobec Polski, w 2020 r. powinniśmy dokonać przejścia z grupy tzw. umiarkowanych innowatorów do grona państw doganiających liderów innowacyjności. Podniesienie potencjału innowacyjnego polskiej gospodarki wymaga zatem podjęcia różnorodnych działań w wielu obszarach, umożliwiających w szczególności przejście od modelu rozwoju opartego na imitacji do modelu rozwoju opartego na innowacjach. Budowaniu przewag

---

¹ Adres korespondencyjny: ul. Nowowiejska 3, 58-500 Jelenia Góra, tel. +48 501 876 547, e-mail: małgorzata.gasz@ue.wroc.pl.

konkurencyjnych służyć mają m.in. własne rozwiązania innowacyjne, chronione patentem. Dotychczasowy przebieg, skala i tempo wprowadzanych zmian są niedostateczne i zbyt wolne. W pracy posłużono się metodą analizy opisowej, analizy porównawczej oraz analizy danych statystycznych.

POTENCJAŁ INNOWACYJNY PAŃSTW UNII EUROPEJSKIEJ

Pozycja konkurencyjna kraju oceniana jest przez pryzmat korzyści, jakie osiąga on uczestnicząc w procesach współpracy międzynarodowej. W ramach tej współpracy zarówno dyfuzja wiedzy, jak i innowacji postrzegane są jako istotne determinanty wzrostu gospodarczego [Pangsy-Kania, s. 67 i n.]. Wyznacznikiem pozycji danego kraju w rankingu konkurencyjności jest zdolność do szybkiego wprowadzania nowych rozwiązań technologicznych, menedżerskich i organizacyjnych, a następnie przekazywanie ich w sukces komercyjny [Orłowska, Żołądkiewicz, 2012, s. 115–117].

Istotne znaczenie dla rozwoju innowacyjności gospodarki europejskiej w ostatnich latach miały postępujące procesy globalizacji oraz wzrost konkurencyjności ze strony Korei Południowej i Chin, jak również osłabienie tempa wzrostu gospodarczego, będącego w znacznej mierze skutkiem ostatniego kryzysu ekonomicznego, niekorzystnych zmian na rynku pracy (wysokie bezrobocie, wzrost liczby osób w wieku emerytalnym) oraz przyjęcia do Wspólnoty państw o niskim poziomie rozwoju gospodarczego. Czynniki te wpłynęły negatywnie na obniżenie potencjału konkurencyjnego gospodarki europejskiej. W wyścigu światowych liderów innowacyjności Unia Europejska wciąż ma wiele do zrobienia, choć należy zaznaczyć, że od 2008 r. udało jej się ograniczyć lukę innowacyjną dzielącą ją od USA czy Japonii. Lepszą pozycję UE zajmuje wobec takich państw, jak: Indie, Brazylia czy Kanada. By zmniejszyć dysproporcje w zakresie istniejącej luki innowacyjnej europejska polityka rozwoju innowacji w najbliższej przyszłości powinna być ukierunkowana na podejmowanie działań wspierających zwiększanie wydatków przedsiębiorstw na badania naukowe i rozwój, wzrost liczby patentów oraz wspólnych publikacji będących efektem współpracy sektorów publicznego i prywatnego w sferze badawczo-rozwojowej. Konieczne jest także przyspieszenie tempa komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych oraz systematyczne podnoszenie jakości szkolnictwa wyższego. Niski poziom innowacyjności polskiej gospodarki jest pochodną wielu czynników. Do najważniejszych zaliczyć należy z pewnością postrzeganie innowacji jako działań o wysokim stopniu ryzyka, niedostateczny poziom środków służących finansowaniu innowacji, tak własnych, jak i pochodzących ze źródeł zewnętrznych, asymetrię informacji oraz ograniczony poziom współpracy pomiędzy sektorami nauki i biznesu, słabo rozwiniętą infrastrukturę komercjalizacji nauki i techniki, wysokie koszty wdrażania rozwiązań innowacyjnych czy

niewłaściwą strukturę nakładów bieżących na działalność badawczo-rozwojową (zbyt wysoki udział badań podstawowych).

Jak wynika z danych raportu *Innovation Union Scoreboard 2014* wskaźniki monitorujące postępy w obszarze innowacyjności europejskich gospodarek ulegają sukcesywnej poprawie, pomimo wciąż trwającego kryzysu gospodarczego. Jednocześnie widoczne jest pogłębianie luki innowacyjnej pomiędzy poszczególnymi państwami [http://Paweł Chaber, *Wzrost innowacyjności...*]. W obszarze wielkości nakładów, jakie państwa UE przeznaczają na finansowanie działalności B+R zauważa się niepokojące zjawisko zwiększania dysproporcji wewnątrz Unii. Zarówno w 2000, jak i w 2012 r., państwem o najwyższym udziale krajowych wydatków brutto na B+R w PKB była Finlandia (odpowiednio: 3,35% i 3,55%), na drugim biegunie znajdowała się Rumunia (0,37% i 0,42%). [Podsumowanie realizacji Strategii..., s. 11]. W największym stopniu rozwój sektora B+R finansują kraje z północy Europy (Szwecja, Dania, Niemcy i Finlandia), znacznego zwiększenia wsparcia wymaga zaś ten obszar w państwach Europy Południowo-Wschodniej. Największy postęp w dziedzinie rozwoju innowacyjności jest domeną państw najbardziej innowacyjnych, a jego siłą napędową są firmy sektora MSP oraz procesy komercjalizacji innowacji skorelowane z doskonałymi systemami badań. W znacznym stopniu przyczyną niezadowolających postępów w dziedzinie rozwoju innowacji w grupach umiarkowanych innowatorów oraz innowatorów o skromnych osiągnięciach był spadek aktywności gospodarczej oraz ograniczenie inwestycji typu *venture capital* w latach 2008–2012 [http://Paweł Chaber, *Wzrost innowacyjności...*].

Tabela 1. Średnia roczna stopa wzrostu wskaźnika innowacyjności w UE w latach 2006–2013

Kraj	Stopa wzrostu w %	Kraj	Stopa wzrostu w %
UE-28 – 1,7%			
Portugalia	3,9	Holandia	1,6
Estonia	3,7	Słowacja	1,5
Łotwa	3,5	Hiszpania	1,4
Cypr	2,7	Francja	1,4
Słowenia	2,7	Niemcy	1,3
Litwa	2,6	Grecja	1,2
Bułgaria	2,5	Finlandia	1,2
Węgry	2,4	Irlandia	1,0
Włochy	2,2	Belgia	0,9
Austria	2,2	Dania	0,9
Malta	2,0	Polska	0,9
Rumunia	1,9	Chorwacja	0,8
Luksemburg	1,8	Wielka Brytania	0,5
Czechy	1,7	Szwecja	0,3

Źródło: [Innovation Union Scoreboard, 2014, s. 23].

Istnienie znacznych dysproporcji w obszarze skali finansowania działalności B+R, jak również tempa wzrostu innowacyjności wśród państw UE (tab. 1) uprawnia do krytycznej oceny przyjętego założenia odnoszącego się do osiągnięcia w 2020 r. we wszystkich państwach Unii 3% poziomu wydatków na B+R. Według statystyk Komisji Europejskiej średni wskaźnik wzrostu innowacyjności w latach 2006–2013 w poszczególnych państwach UE był mocno zróżnicowany. W analizowanym okresie do państw najszybciej rozwijających się pod względem innowacyjności należały zarówno kraje z grupy liderów innowacji, jak i państw doganiających czy skromnych innowatorów – odpowiednio: Portugalia (3,9%), Estonia (3,7%) oraz Litwa (3,5%). Wyniki takie osiągnięte zostały dzięki otwartym i atrakcyjnym systemom badań naukowych, efektywnej współpracy w sferze innowacji gospodarczej oraz komercjalizacji wiedzy (wzrost dochodów ze sprzedaży licencji i patentów za granicą) [*Europa jeszcze bardziej innowacyjna...*, [http](#)]. Z kolei na przeciwnym biegunie znalazły się kraje, których średnioroczne tempo wzrostu innowacyjności nie przekraczało 1%. Należały do nich państwa z grupy liderów innowacyjności: Szwecja (0,3% i Dania (0,9%), tzw. umiarkowani innowatorzy (Chorwacja – 0,8%, Polska 0,9%) oraz tzw. kraje doganiające (Wielka Brytania 0,5%, Belgia 0,9%). Średnia stopa wzrostu wskaźnika innowacyjności dla UE wyniosła 1,7% [Komisja Europejska, 2014, s. 23]. O ile relatywnie niski poziom tempa rozwoju w dziedzinie innowacji w przypadku liderów innowacyjności jest zrozumiałą, o tyle w przypadku pozostałych państw należałoby zintensyfikować działania, które pozwolą na osiągnięcie lepszych rezultatów w tej sferze. Należy podkreślić, że proces zwiększania nakładów na sferę B+R w latach po wybuchu kryzysu gospodarczego został osłabiony. Państwa borykające się z koniecznością delegowania do gospodarki znacznych środków w ramach tzw. pakietów ratunkowych miały mocno ograniczone możliwości finansowania innowacji. Grupa krajów określanych mianem liderów innowacyjności od lat jest względnie stabilna (Szwecja, Dania, Finlandia, Niemcy). Do mocnych stron liderów, dzięki którym osiągają wiodącą pozycję w zestawieniu, zaliczyć należy: dobrze rozwinięte krajowe systemy badań i innowacji ukierunkowane na rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości oraz szkolnictwa wyższego, rozwinięta współpraca między podmiotami sektora przemysłu i nauki, wysoki poziom nakładów na B+R oraz duża liczba wniosków patentowych. W ostatnich kilku latach do państw, które dzięki podjęciu określonych ukierunkowanych działań, dokonały znaczącego postępu w sferze innowacyjności, czego wymiernym efektem było przejście z grupy umiarkowanych innowatorów do grupy naśladowców, zaliczyć należy Słowenię (rozwinięty sektor B+R, wysoki udział produktów z branży *high-tech* w bilansie handlowym, znaczna liczba wniosków patentowych oraz publikacji naukowych) oraz Estonię (rozwój sektora wysokich technologii, stworzenie nowoczesnej infrastruktury informatycznej, wprowadzenie na szeroką skalę rozwiązań w obszarze e-government). Oba te kraje cechuje relatywnie wysoki poziom tempa

wzrostu innowacyjności na tle innych państw UE oraz średniej unijnej [http://Krzysztof Orłowski, *Liderzy czy naśladowcy?*]. Duże zróżnicowanie w zakresie poziomu innowacyjności widoczne jest również na poziomie regionów – w większości państw tzw. starej Unii (UE-15) ulokowane są obszary reprezentujące trzy różne grupy wydajności. Najbardziej innowacyjne regiony znajdują się na terenie najbardziej innowacyjnych państw, choć należy wskazać, iż wysoką pozycję pod względem tempa rozwoju innowacyjności osiągnęły niektóre regiony położone w słabiej rozwiniętych krajach (m.in. czeska Praga, portugalska Lizbona) [http://Paweł Chaber, *Wzrost innowacyjności...*].

Tabela 2. Ranking innowacyjności państw UE

Liderzy (innovation leaders)	Kraje doganiające (innovation followers)	Umiarkowani innowatorzy (moderate innovators)	Skromni innowatorzy (modest innovators) –
SII >120% średniego wskaźnika dla państw UE	SII 90% – 120% średniego wskaźnika dla państw UE	SII 50% – 90% średniego wskaźnika dla państw UE	SII < 50% średniego wskaźnika dla państw UE
Szwecja, Dania, Niemcy, Finlandia	Luksemburg, Holandia, Belgia, Wielka Brytania, Irlandia, Austria, Francja, Słowenia, Estonia, Cypr	Włochy, Czechy, Hiszpania, Portugalia, Grecja, Węgry, Słowacja, Malta, Chorwacja, Litwa	Polska, Rumunia, Łotwa, Bułgaria

Źródło: [Innovation Union Scoreboard, 2014].

Wskaźnik konwergencji państw UE w zakresie innowacyjności w latach 2006–2011 miał tendencję spadkową, co świadczy o narastaniu dysproporcji w zakresie poziomu innowacyjności gospodarek państw członkowskich. W 2012 r. nastąpiła pewna poprawa poziomu spójności innowacyjnej, jednak w 2013 r. dał o sobie znać trend spadkowy [European Commission, *Innovation...*, s. 26]. Sumaryczny wskaźnik innowacyjności (*SII*) dla UE w latach 2006–2013 cechuje systematyczny, choć niespektakularny wzrost w analizowanym okresie (0,49 w 2006 r. i 0,55 w 2013 r.). Wartość tego wskaźnika w przypadku Polski znacząco odbiega od poziomu europejskiego, co świadczy o znacznym zapóźnieniu innowacyjnym. W 2006 r. *SII* kształtował się na poziomie 0,26, by w 2013 r. wzrosnąć jedynie do 0,28. W całym analizowanym okresie wysokość osiąganego *SII* w Polsce plasowała nasz kraj w okolicach średniego poziomu wskaźnika dla wszystkich 28 państw Unii.

INNOWACYJNOŚĆ POLSKIEJ GOSPODARKI NA TLE UE (IUS)

Analiza czynników stanowiących podstawę oceny poziomu innowacyjności państw UE (*Innovation Union Scoreboard* – IUS) każe stwierdzić, że do słabych stron polskiej innowacyjności zaliczyć należy w głównej mierze: małą liczbę

uczestników studiów doktoranckich spoza UE, skromne wyniki w zakresie wniosków patentowych dotyczących wyzwań społecznych oraz niskie dochody z zagranicy z tytułu licencji i patentów.

Tabela 3. Wyniki w zakresie innowacyjności – Polska na tle UE

Wyszczególnienie	UE 2006– 2013	Względna wydajność innowacyjna na tle państw UE (UE=100)	Tempo wzro- stu wskaźni- ka IUS w Polsce
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Zasoby ludzkie	2,3%	-	-
Nowi absolwenci studiów doktoranckich	2,8%	29	-9,4%
Odsetek osób w wieku 30–34 lata, którzy ukończyli kształcenie III ST	3,6%	109	8,1%
Odsetek młodych ludzi w wieku 20–24 lata, którzy ukończyli kształcenie co najmniej II ST	0,5%	112	-0,2%
Otwarte, doskonale i atrakcyjne systemy badań	4,5%	-	-
Międzynarodowe publikacje naukowe	6,0%	66	3,5%
Publikacje naukowe należące do 10% najczęściej cytowanych	1,4%	35	2,9%
Uczestnicy studiów doktoranckich spoza UE	6,3%	8	-4,4%
Finansowanie i wsparcie	-0,5%	-	-
Wydatki publiczne na badania i rozwój	1,8%	75	5,3%
Kapitał Venture	-2,8%	85	2,9%
Inwestycje przedsiębiorstw	-1,4%	-	-
Wydatki przedsiębiorstw na badania i rozwój	2,0%	25	9,0%
Wydatki innowacyjne inne niż badania i rozwój	-4,7%	182	9,0%
Powiązania i przedsiębiorczość	1,7%	-	-
MŚP generujące innowacje wewnętrzne	-0,1%	36	-7,4%
Innowacyjne MŚP współpracujące z innymi	3,8%	36	-11%
Publiczno-prywatne wspólne publikacje naukowe	1,2%	32	5,6%
Aktywa intelektualne	2,1%		
Wnioski patentowe na mocy traktatu o współpracy patentowej	0,0%	34	2,7%
Wnioski patentowe na mocy traktatu o współpracy patentowej dotyczące wyzwań społecznych	-0,1%	27	2,3%
Wspólnotowe znaki handlowe	6,9%	54	11,4%
Wspólnotowe projekty	1,6%	-	21,6%

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Innowatorzy	0,7%	-	-
MŚP wprowadzające innowacyjne produkty i procesy	1,3%	37	-6,0%
MŚP wprowadzające innowacje marketingowe lub organizacyjne	0,8%	49	-3,4%
Szybko rosnące innowacyjne firmy	0,0%	85	0,9%
Wyniki	1,2%		%
Zatrudnienie w sektorach o intensywnym udziale wiedzy	0,7%	70	2,4%
Eksport produktów wysoko zaawansowanych technologii	0,2%	99	0,4%
Eksport usług o intensywnym udziale wiedzy	1,0%	62	4,0%
Sprzedaż innowacji nowych dla rynków i przedsiębiorstw	0,5%	56	-7,2%
Dochody z zagranicy z licencji i patentów	3,7%	28	58%

Źródło: [European Commission, Innovation Union Scoreboard 2014, s. 25, s. 63].

Silne spadki odnotowano w obszarze takich wskaźników jak: liczba innowacyjnych MŚP współpracujących z innymi podmiotami, MŚP generujących innowacje wewnętrzne, jak również wprowadzających produkty i procesy, sprzedaż innowacji dla rynków i przedsiębiorstw oraz nowi absolwenci studiów doktoranckich. Pozytywnie ocenić należy wielkość wydatków inwestycyjnych innych niż badania i rozwój (182% poziomu unijnego) oraz znaczny odsetek ludzi młodych, którzy ukończyli kształcenie II i III stopnia (tab. 3). Należy jednak podkreślić, iż pożądane jest dostosowanie oferowanych programów studiów do potrzeb rynku i przedsiębiorców, jak również poprawa w zakresie ochrony własności intelektualnej warunkująca lepszą jakość współpracy z firmami. Polska jest krajem, który raczej korzysta z cudzych rozwiązań, niż sam je proponuje. Pożądane jest, by docelowo Polska pełniła aktywną rolę kreatora rozwiązań innowacyjnych. Według statystyk GUS jedynie 16,5% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 12,4% przedsiębiorstw z sektora usług) wprowadziło w okresie 2010–2012 nowe lub istotnie ulepszone innowacje produktowe lub procesowe. O ile w przedsiębiorstwach przemysłowych dominującą rolę odgrywały innowacje procesowe o tyle w sektorze usług wiodące były innowacje marketingowe. Nakłady inwestycyjne, jakie poniosły w tym okresie przedsiębiorstwa przemysłowe, stanowiły 74% łącznej kwoty środków wydanych na innowacje, natomiast w sektorze usług dominowały nakłady na działalność badawczo-rozwojową (40,1% nakładów ogółem). Kapitał finansujący działalność innowacyjną pochodził głównie ze środków własnych (73,7% przedsiębiorstwa przemysłowe i 69,5% sektor usług). Udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2010–2012 był relatywnie nieduży i kształtował się na poziomie 9,2% przychodów ogółem przedsiębiorstwach przemysłowych oraz 3,1% w sektorze usług [Działalność

innowacyjna..., s. 1–5]. W świetle tak skromnych wyników 40 mld zł rozdysponowanych w ciągu 6 lat w ramach programu Innowacyjna Gospodarka na wspieranie innowacyjności polskich przedsiębiorstw wydaje się kwotą wydaną nieefektywnie. Należy wziąć pod uwagę fakt, iż ze względu na wielkość polskiej gospodarki wprowadzanie innowacji na dużą skalę jest trudniejsze niż np. w Estonii, tym niemniej należy pochylić się nad jakością projektów innowacyjnych, które zostaną zakwalifikowane do dofinansowania w ramach programów Unia Innowacji czy Horyzont 2020. Choć w ostatnich latach obserwuje się poprawę świadomości proinnowacyjnej wśród polskich przedsiębiorców, wciąż warunki do inwestowania w Polsce oceniane są jako niekorzystne [*Innowacyjność...* <http://>]. Pożądanym byłoby zatem stworzenie przejrzystego i atrakcyjnego systemu wsparcia dla podmiotów wprowadzających innowacje (m.in. lepsza dostępność źródeł wsparcia, większa liczba dostępnych zachęt, odejście od systemu dotacji na rzecz ulg podatkowych). Niemal 10% ankietowanych przedsiębiorstw deklaruje ograniczenie w perspektywie 2 najbliższych lat wydatków na działalność B+R, podyktowane niepewnością mającą związek z nieznanymi dostępnymi programami wsparcia w okresie 2014–2020. Ponadto planowane od 2016 r. wprowadzenie ulgi podatkowej na B+R może sprawić, że podmioty będą skłonne odłożyć w czasie planowane inwestycje badawczo-rozwojowe, co wpłynie na zahamowanie tempa ich wzrostu [*Badania i rozwój...*, 2013, s. 4–11].

PODSUMOWANIE

Gospodarki UE cechuje duże zróżnicowanie w dziedzinie poziomu oraz tempa rozwoju innowacyjności, w efekcie czego mamy do czynienia ze zwiększaniem się luki innowacyjnej wewnątrz Unii. Średnią roczną stopę wzrostu wskaźnika innowacyjności w UE latach 2006–2013 cechowała rozpiętość od 0,3% do 3,9%. Osiągnięcie do 2020 r. 3% poziomu wydatków na B+R w skali całej Unii wydaje się celem mało realnym. By nadrobić dystans, jaki dzieli UE od światowych liderów w dziedzinie innowacyjności, europejska polityka rozwoju innowacji w najbliższej przyszłości powinna być ukierunkowana na podejmowanie działań zorientowanych na wzrost wydatków przedsiębiorstw na badania naukowe i rozwój, wzrost liczby patentów oraz przyspieszenie tempa komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych. Pomimo znaczącego zasilenia finansowego z funduszy unijnych Polska na tle innych państw UE osiąga relatywnie niski poziom rozwoju innowacyjności, co generuje ryzyko pogłębienia luki, jaka dzieli nasz kraj od liderów innowacyjności. Za główny cel przyjęty w Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki opracowanej przez Ministerstwo Gospodarki przyjęto stworzenie wysoce konkurencyjnej (innowacyjnej i efektywnej) gospodarki opartej na wiedzy i współpracy. W tym celu w perspektywie do 2020 r. zakłada się m.in. znaczne zwiększenie nakładów na

działalność B+R, wzrost pozycji Polski w uznanych europejskich i światowych rankingach konkurencyjności oraz podniesienie produktywności zasobów [*Strategia Innowacyjności...*, s. 146]. Szansą na zmniejszenie wielkości luki innowacyjnej między Polską i UE mogą stać się nowe programy wspierania innowacji (Unia innowacji, Horyzont 2020). Konieczne jest jednak stworzenie stabilnego, przejrzystego dostosowanego do oczekiwań rynkowych systemu zachęt podatkowych oraz stworzenie niezbędnej infrastruktury innowacyjnej. Pewnym drogowskazem dla Polski może być ścieżka, jaką obrały Słowacja i Estonia, czyli kraje, które w 2004 r. miały podobną pozycję, jak Polska, a dziś osiągają znacznie wyższe pozycje w rankingach innowacyjności. Obserwowany w latach 2000–2004 oraz 2006–2008 wzrost nakładów na innowacje przy jednoczesnym spadku udziału firm innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw oraz spadku udziału nowych lub zmodernizowanych produktów w przychodach ze sprzedaży pozwala wnioskować o ograniczeniu tempa upowszechniania wiedzy wśród przedsiębiorstw i skoncentrowaniu działalności innowacyjnej w coraz mniejszej liczbie firm innowacyjnych.

LITERATURA

- Chaber P., *Wzrost innowacyjności Unii Europejskiej przy jednoczesnym pogłębianiu się różnic między państwami* – Raport Innovation Union Scoreboard, www.pi.gov.pl/parp/chapter_86197.asp?soid=DD2C6594D0F44FC8B433677EDA584F00 (dostęp: 4.09.2013 r.).
- Deloitte, 2013, *Badania i rozwój w Polsce: raport 2013*.
- Główny Urząd Statystyczny, 2013, *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2010–2012*, Warszawa.
- Innowacyjność w Polsce kuleje*, <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Innowacyjnosc-w-Polsce-kuleje-3186138.html> (dostęp: 22.08.2014 r.).
- Komisja Europejska, *Europa jeszcze bardziej innowacyjna – mimo silnego zróżnicowania regionalnego*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-198_pl.htm (stan na dzień 4.03.2014 r.).
- Komisja Europejska, 2014, *Innovation Union Scoreboard*
- Ministerstwo Gospodarki, 2013, *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”*, Warszawa.
- Orłowska R., Żołądkiewicz K. (red.), 2012, *Globalizacja i regionalizacja w gospodarce światowej*, PWE, Warszawa.
- Orłowski K., *Liderzy czy naśladowcy?*, http://www.pi.gov.pl/parp/chapter_86196.asp?soid=D4C9F0B3CD20486D8B5C3F497251AE47 (stan na dzień 13.08.2012 r.).
- Pangsy-Kania S., 2007, *Polityka innowacyjna państwa a narodowa strategia konkurencyjnego rozwoju*, Wyd. UG, Gdańsk.
- Podsumowanie realizacji Strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającemu włączeniu społecznemu*, 2014, Załączniki do Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, s. 11.

Streszczenie

Artykuł porusza tematykę potencjału innowacyjnego Polski na tle innych państw Unii Europejskiej. Podstawę do oceny tego potencjału stanowią parametry wskazane w Unijnej Tablicy Innowacyjności. Gospodarki UE cechuje duże zróżnicowanie w dziedzinie poziomu oraz tempa rozwoju innowacyjności, w efekcie czego mamy do czynienia ze znacznym poziomem dywergencji. W tej sytuacji mało prawdopodobne wydaje się osiągnięcie do 2020 r. 3% poziomu wydatków na B+R w skali całej Unii. By nadrobić dystans, jaki dzieli UE od światowych liderów w dziedzinie innowacyjności, którymi dziś są Korea Południowa, USA i Japonia, europejska polityka rozwoju innowacji w najbliższej przyszłości powinna być ukierunkowana na podejmowanie działań wspierających zwiększanie wydatków przedsiębiorstw na badania naukowe i rozwój, wzrost liczby patentów oraz wspólnych publikacji będących efektem współpracy sektorów publicznego i prywatnego w sferze badawczo-rozwojowej. Konieczne jest także przyspieszenie tempa komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych oraz systematyczne podnoszenie jakości szkolnictwa wyższego. Pomimo wprowadzenia szeregu nowych rozwiązań instytucjonalnych oraz wzrostu świadomości proinnowacyjnej wśród polskich przedsiębiorców, wyników, jakie Polska osiągała w dziedzinie innowacji w ostatnich latach nie można uznać za spektakularne. W efekcie czego przepaść innowacyjna, jaka dzieli nasz kraj od innych państw UE nadal jest znacząca. Podniesienie potencjału innowacyjnego polskiej gospodarki wymaga podjęcia różnorodnych działań w wielu obszarach, umożliwiających w szczególności przejście od modelu rozwoju opartego na imitacji do modelu rozwoju opartego na innowacjach. Budowaniu przewag konkurencyjnych służyc mają m.in. własne rozwiązania innowacyjne.

Słowa kluczowe: konkurencyjność, innowacje, unijna tablica innowacyjności

Disparities Development of Innovation in the Member of the European Union

Summary

The article focuses on the subject of Polish innovation potential compared to other countries of the European Union. The basis for the evaluation of this potential are the parameters indicated in the Table of the EU Innovation. EU economy is characterized by wide variations in the level and pace of innovation development, with the result that we are dealing with a significant degree of divergence. In this situation, it is unlikely to achieve by 2020. 3% of the level of expenditure on R & D across the Union. To bridge the gap that separates the EU from the world leaders in terms of innovation, which today are South Korea, the US and Japan, European innovation policy in the near future should be directed to take action in support of increasing business expenditure on research and development, increase in the number of patents and joint publications resulting from the cooperation of public and private sectors in the field of research and development. Raising the innovation potential of the Polish economy requires a variety of activities in many areas, in particular to allow the transition from a development model based on imitation of a model of development based on innovation. It is also accelerating the commercialization of the results of research and development, and to systematically improve the quality of higher education. Building competitive advantages are aimed at, among others, own innovation.

Keywords: competitiveness, innovation, European Innovation Scoreboard

JEL: E61